

PRINCIPIUL VALIDITĂȚII HOTĂRĂRILOR JUDECĂTOREȘTI ÎN UCRAINA

Asist. dr. Laura BZOVA
Facultatea de Drept
Universitatea Națională din Cernăuți

Abstract

The relevance of the study of argumentation in public law is related to the challenges of modern litigation, which requires new approaches in the construction of a court decision. The essence of the legal argument is to provide convincing legal arguments, evidence of the correctness of resolving the dispute in the proposed manner, understanding the content of a rule, extending it to certain relationships and resolving a certain life situation. Argumentation is an important component of legal practice. It is used in the preparation of laws by parliament, in the drafting of judgments and in day-to-day legal practice. The theory of legal argumentation has been actively studied by representatives of foreign legal science for the last forty years, starting from the idea that rational argumentation is possible by following a set of rules, principles and procedures. The task of doing justice under the law can sometimes require, in particular, that these values, which are inherent in the constitutional order but are not expressed or only imperfectly expressed in recent legal texts, be disclosed and enforced in this decision. At present, legal reasoning needs to be scientifically studied in its form, with the main analysis of the substantive content of the argument with morality, given the constant challenges of constitutional justice and the requirement of critical judgment of judges on the application of social justice.

Keywords: *court decision, argumentation, principle of validity, motivation.*

Introducere

Rolul de zi cu zi al judecătorului este de a interpreta legea, deoarece vechea viziune a pozitivismului, care nu cerea decât respectarea normelor stabilite de legiuitor, a fost respinsă pentru a sugera o abordare mai dinamică (postpozitivistă), dată fiind realitatea actuală, acordând prioritate la aspectul evaluativ al legii. În condițiile actuale de dezvoltare a doctrinei și practicii constituționalismului, care sunt obiectivate de procesele de modernizare constituțională și de transformare a instituțiilor constituționale și juridice, un studiu cuprinzător al validității hotărârilor judecătorești este una dintre prioritățile atât pentru doctrina constituțională, cât și pentru teoria juridică.

În ciuda intensificării cercetărilor asupra acestei probleme în jurisprudența generală occidentală, fapt dovedit de numărul tot mai mare de publicații dedicate acesteia și de introducerea unor cursuri relevante în procesul de învățământ, acordăm încă puțină atenție argumentelor juridice ale teoreticienilor juridici. Urgența studierii principiului validității hotărârilor judecătorești se explică prin nevoia publică de a reforma suportul normativ și legal al sistemului judiciar.

1. Abordări teoretice de bază ale analizei categoriei „validitatea deciziei”

Termenul de „validitate” poate avea, printre altele, următorul sens: o formă specială de existență a normei; un atribut al standardului care este compatibil cu cel care a programat crearea acestuia; aptitudinea de executare de către instanță; circumstanțele unei discipline efective a comportamentului; compatibilitatea dreptului pozitiv cu standardele religioase, raționale sau umane în sens larg.

Potrivit lui P. Pimenta, validitatea poate fi observată în două modele teoretice: „În primul rând, validitatea este considerată sinonimă cu existența normei. A spune că o normă este valabilă înseamnă a confirma că aparține unui anumit sistem juridic¹. Un standard valabil este unul care a fost elaborat de o autoritate competentă în conformitate cu o procedură prevăzută de lege. Astfel, în această poziție, valabilitatea este esența normei, neținând cont de conținutul normei juridice în analiza acesteia. Un alt mod de a considera problema este de a înțelege realitatea ca predicat, ca atribut al unei norme juridice. Astfel, este o chestiune de conformitate a normei la sistemul juridic, de aceea într-un astfel de model în cadrul lumii juridice planul realității și existenței este separat. Prin urmare, validitatea este privită ca o calitate, ca ceva ce se adaugă obiectului – o normă juridică –, și nu ca o esență proprie.

Argumentarea într-o hotărâre judecătorească necesită un sistem care să permită soluționarea cauzei în conformitate cu precedentele cauzei și desfășurarea acestuia. Pe baza logicii deductive a judecătorilor și a motivației acestora pentru luarea deciziilor, este necesar să se aprecieze dacă acest argument întrunește caracteristicile tehnice necesare stabilirii unei hotărâri judecătorești. În domeniul juridic, stabilirea logicii poate fi confuză, deoarece va pune în discuție adevărul sau falsitatea instituțiilor juridice, care sunt pur și simplu rezultatul interacțiunii umane, dar nu și logica în sine.

Să subliniem diferența dintre fundamentarea unui argument și fundamentarea unei hotărâri judecătorești: faptul aplicării normelor interpretate de un judecător este o bază simplă. În schimb, a motiva o decizie înseamnă a atribui caracter rezonabil unei decizii judecătorești. Din acest motiv, există hotărâri rezonabile și

¹ Pimenta, Paulo Roberto Lyrio, *Normas de competência e o controle de validade da norma impositiva tributária*, Segurança jurídica na tributação e Estado de Direito, p. 840.

altele motivate, dar cu ajutorul motivației orice neconcordanță pe care o poate prezenta o hotărâre judecătorească poate fi analizată astfel încât în situația în care dosarul este redeschis, judecătorii au ca punct de plecare, pentru motivare erorile, sau impact redus asupra motivației, pentru o decizie anterioară.

Concluzia № 11 (2008) a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni atrage atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra calității deciziilor judecătorești, printre altele, că „toate hotărârile judecătorești trebuie să fie motivate; în motivarea deciziei este necesar să se răspundă la argumentele părților și la argumentele relevante susceptibile de a influența soluționarea litigiului; motivarea deciziei nu trebuie neapărat să fie lungă, întrucât este necesar să se găsească echilibrul potrivit între concizie și înțelegerea corectă a deciziei; obligația judecătorilor de a-și motiva deciziile nu înseamnă că aceștia trebuie să răspundă oricărui argument al reclamantului în sprijinul fiecărui motiv de apărare; sfera de aplicare a acestei îndatoriri a instanței poate varia în funcție de natura deciziei”².

Argumentarea judiciară este un ansamblu de instrumente, metode și tehnici utilizate de participanții la proces în timpul exprimării poziției lor în proces, care se reflectă în hotărârea judecătorească luată ca urmare a soluționării unui litigiu juridic.

Argumentarea juridică în contextul justificării depășește o simplă analiză formală a argumentelor, perspectiva logicii formale (clasice), intrând în așa-numita analiză mai substanțială a argumentelor juridice. În plus, din această diferențiere trebuie amintit că o astfel de propunere presupune adoptarea unor aspecte „interne” și „externe” ale hotărârii judecătorești, construite pe E. Vrublevsky³. Ce dă naștere așa-numitelor justificări interne și externe? „Justificarea internă [...] este silogistică, întrucât este rezultatul unei relații logico-deductive între ipoteze și concluzii, în timp ce justificarea externă este o activitate raționată menită să convingă că ipotezele alese sunt adecvate. Deci, decizia ar fi un silogism, dar condițiile ei trebuie fundamentate. De aici și diferența dintre decizie (rezumat) și justificare (argumentare), care, de fapt, este și o modalitate de realizare artificială a discursului juridic.

Această justificare (din contextul dat) poate fi împărțită în (a) oficială și (b) materială. Această împărțire bine-cunoscută privește corectitudinea formală a argumentului analizat, obiect de studiu al logicii formale sau deductive; și corectarea materială/substanțială a argumentului analizat, obiect de studiu a ceea ce s-a numit logica materială sau informală, incluzând subiectul și retorica sub acest aspect.

² Avizul № 11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni adus în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf.

³ Wroblewski, Jerzy, *Constitución y teoría general de la interpretación jurídica*, trad. Arantxa Azurza, Madrid: Editorial Civitas, S.A., 1985.

Concluzia Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni arată că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, valoarea așteptată a justificării depinde de diferitele argumente pe care le poate invoca fiecare parte, precum și de poziții juridice diferite, obiceiuri și principii doctrinare, de asemenea din diferite practici de pregătire și prezentare a deciziilor din diferite țări.

Y. Bernaziuk subliniază că „fundamentarea unei hotărâri judecătorești este o activitate mentală complexă, care constă în structurarea logică calitativă a propriei poziții juridice prin elaborarea unui șir de informații aferente (dispoziții de legislație, jurisprudență, inclusiv instanțe străine, abordări doctrinare etc.)) pentru a găsi ambele răspunsuri la întrebările principale pentru a-și confirma poziția și a convinge alte părți interesate. Un astfel de proces permite unei persoane să-și obiectiveze (demonstreze față de sine și altora) propria sa viziune subiectivă asupra unei abordări, fapte, procese juridice etc.”⁴.

Elementele de care judecătorii au nevoie pentru a lua o decizie depind de considerația personală, astfel încât sistematizarea acestor elemente și aplicarea și sinteza lor corespunzătoare în timpul procesului decizional și raționamentul acestuia devin relevante într-o hotărâre judecătorească folosind metode logice și considerente juridice utilizate de judecători. în fiecare caz. Această primă abordare introduce următoarele obiective, care constau în: identificarea sistematică a elementelor pe care judecătorii le folosesc pentru a construi un argument judiciar; instrucțiuni privind formele de valabilitate juridică în hotărârile judecătorești; explicarea aplicării praxeologice a normelor de către judecători.

Argumentarea într-o hotărâre judecătorească necesită un sistem care să permită soluționarea cauzei în conformitate cu precedentele cauzei și desfășurarea acestuia. Sistematizarea pe care trebuie să o stabilească un judecător pentru a lua o decizie este importantă pentru o decizie justă a instanței. Rolul judecătorului în cauză este de o importanță capitală, acesta fiind cel care elaborează hotărârea definitivă sub influența probelor și argumentelor furnizate de reprezentanți. Sistemul decizional folosit de judecători de la constatarea faptelor până la luarea deciziilor contribuie, de asemenea, la justiție.

2. Corelarea principiului validității cu alte principii de justiție

În teoria dreptului, principiile procedurale sunt înțelese ca idei de bază, principii directoare care reflectă cele mai esențiale trăsături și proprietăți ale procesului juridic și asigură unitatea acestuia și atingerea scopurilor. Aceste principii

⁴ Yan Bernaziuk, *Conceptul și criteriile de motivare a unei hotărâri judecătorești ca una dintre garanțiile respectării de către instanțe a principiului statului de drept*, Ziar judiciar și juridic, URL: <http://kdkako.com.ua/ponyattya-ta-kriteriyi-motivovanosti-sudovogo-rishennya-yak-odniieyi-z-garantiy-dotrimannya/>.

fie sunt consacrate prin lege, fie decurg din prevederile legii. Ele formează baza, fundamentul tuturor normelor de procedură, asigură legalitatea și eficacitatea organelor relevante și valabilitatea deciziilor acestora⁵.

Principiile dreptului sunt instrumente care au un impact pozitiv asupra formării politicii juridice. În același timp, două sarcini sunt importante: o reconstrucție rezonabilă a problemei și apoi căutarea unei soluții mai bune⁶. Principiile sunt importante în practica juridică atunci când o hotărâre judecătorească se bazează exclusiv pe principiul dreptului. Principiile sunt prescripții și garanții constituționale care poartă promisiuni și limitări: promisiunea unei soluții echitabile a conflictelor și restricții, în măsura în care limitează și condiționează această activitate a statului, adică asigură anumite poziții părților și limitează activitatea judecătorului.

Argumentarea deciziilor este influențată de principiile de drept pe care instanțele constituționale le folosesc în activitatea lor⁷. Este important să alegeți modelul sau metodele de motivare a deciziei instanței, deoarece sarcina principală este de a convinge destinatarii și societatea de corectitudinea acesteia, în caz contrar decizia nu va fi legitimă.

Paulo de Barros Carvalho consideră că „principiul este un cuvânt care vizitează adesea discursul filosofic, exprimând „început”, „punctul de plecare”, „punctul de plecare”, „ipoteza limită”, ales ca propunere de lucru. Exprimă și formele de sinteză cu care se mișcă meditațiile filosofice („a fi”, „a nu fi”, „a deveni-fi” și „trebuie să fie”), pe lângă faptul că au o prezență obligatorie acolo unde orice teoria educă afirmațiile științifice, deoarece toată știința se bazează pe una sau mai multe axiome (postulate). Fiecare „principiu”, fie că este un termen simplu sau un enunț mai complex, este întotdeauna receptiv la exprimarea în formă propozițională, descriptivă sau atributivă⁸.

Pentru a aprecia argumentația juridică efectuată de curțile constituționale, trebuie menționat că factorul determinant pentru acestea este principiul interpretării statutare, care se bazează pe legea și practica instanței de judecată în activitatea acesteia.

Rețineți că, din punct de vedere juridic, nu există o ierarhie între principiile justiției constituționale, adică toate normele constituționale au aceeași forță juridică. Desigur, există principii cu diferite niveluri de materializare și densitate

⁵ Lazarev V.V., *Principiile procesului juridic*, URL: http://society.polbu.ru/lazarev_pravo/ch63_i.html.

⁶ Shcherbanyuk O.V., *Influența curților constituționale asupra proceselor de realizare a valorilor și principiilor dreptului (probleme de argumentare). Provocările și problemele actuale ale reformei judiciare în Ucraina: Materiale IV Internațional științific-practic conf.* (Cernăuți, 16 octombrie 2020), pp. 214-218.

⁷ Shcherbanyuk O.V., *Principii de drept în raționamentul deciziilor curților constituționale*, în *Buletinul Curții Constituționale a Ucrainei* №5/2021, pp. 102-109.

⁸ Carvalho, Paulo de Barros, *Direito Tributário Linguagem e Método*, 2011, São Paulo, Editora Noeses, 4ª edição, p. 264.

semantică, dar este greșit să spunem că există o ierarhie normativă între principiile constituționale. De altfel, ca o consecință directă a principiului unității Constituției, existența unor norme constituționale contradictorii (neconstituționale) este considerată inacceptabilă, adică complet incompatibilă, deși poate exista și, de regulă, tensiune între norme.

Argumentarea juridică și statul de drept sunt două categorii inseparabile. În cazul în care într-o anumită comunitate există un corp de drept stabilit și recunoscut, menit să guverneze acordurile dintre toate persoanele din comunitate, respectarea strictă a acestor norme legale de către persoanele cu autoritate guvernamentală este de neprețuit. Acolo unde legea este respectată cu strictețe, se instituie statul de drept. Dintre valorile pe care le garantează, niciuna nu este mai importantă decât securitatea juridică, cu excepția, poate, a principiilor care o însoțesc: securitatea așteptărilor legale și garantarea cetățeanului de transferuri arbitrare de către guvern și agenții săi. Aceasta pentru că o societate care realizează aceste idealuri de securitate și securitate juridică permite cetățenilor săi să ducă o viață autonomă în condiții de încredere reciprocă⁹.

Principiul rezonabilității nu este altceva decât căutarea rațiunii, deoarece este rezonabil în luarea unei decizii, acționând ca un instrument de apreciere a unui anumit fapt referitor la legea aplicabilă. L. Barroso observă că acest principiu își are originea în Statele Unite, funcționând, așadar, ca un parametru al controlului judiciar, adică al controlului de constituționalitate.

F. Oliveira înțelege conceptual principiul rezonabilității ca fiind: rezonabil – este în conformitate cu rațiunea, rezonabil. Reprezintă moderație, logică, acceptare, bun-simț. Minte necesită cunoaștere și judecată. Expune bunul-simț, dreptate, echilibru. Acest lucru ajută la explicarea conexiunii dintre consecință și cauză. Acest lucru se opune capriciului, arbitrarului. Aceasta se datorează prudenței, virtuților morale, bunului simț, valorilor superioare promovate în ziua comunității¹⁰.

Adică, principiul rezonabilității presupune căutarea dreptății, este un act de conduită cu rațiune, în care judecătorul trebuie să țină cont de o anumită împrejurare juridică în concordanță cu aspectele ei calitative – sociale, economice, culturale și politice, întotdeauna bazate. asupra parametrilor juridici. Rețineți că principiul rezonabilității este fundamental pentru interpretarea oricărei norme constituționale.

Principiul proporționalității este un standard recunoscut de protecție a drepturilor omului în democrațiile moderne, inclusiv în Ucraina, este utilizat în mod activ în practica curților constituționale străine și a Curții Constituționale a Ucrainei, în special în evaluarea legitimității restricțiilor legislative privind

⁹ Aarnio, Aulis, *Lo racional como razonable*, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales, 1991, pp. 122, 134 y ss.

¹⁰ Fábio Corrêa Souza de Oliveira, *Por uma teoria dos princípios: o princípio constitucional da razoabilidade*, Rio de Janeiro: Editora Lumen Juris, 2003.

drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Aproape fiecare decizie a Curții cu privire la plângerile constituționale aplică principiul proporționalității, ceea ce nu este surprinzător, având în vedere natura unor astfel de cazuri, ale căror probleme sunt legate organic de legalitatea restricțiilor legislative privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Cu toate acestea, textul unor astfel de decizii nu reproduce încă un sistem de argumente care să ne permită să urmărim utilizarea de către acestea a testului clasic de proporționalitate cu evaluarea consecventă de către Curte a celor trei componente ale acestui test (adecvarea, necesitatea, proporționalitatea în sensul restrâns sens)¹¹.

Principiul proporționalității se aplică în cazurile de conflict de principii juridice. Aceasta înseamnă că va acționa ca un standard de interpretare și aplicare care nu poate fi exclus. Principalul punct este să înțelegeți că aceasta este norma care rezolvă coliziunea.

3. Motivarea hotărârii judecătorești ca cerință a standardelor justiției echitabile

La început, este important să punctăm la definițiile clasice pentru a înțelege mai bine ce este „motivația”. Domnul P. Kalamandrei constată că acesta este „un semn fundamental și tipic” al raționalizării funcției jurisdicționale. Se poate susține că motivarea este partea cea mai importantă a unei hotărâri judecătorești, în care judecătorul expune motivele sau temeiurile pe care se întemeiază în decizia sa, adică motivele care l-au determinat să ia o decizie în conflictul pe care l-a avut chemat să rezolve¹².

E. Vrublevsky a remarcat că decizia juridică finală, care se află într-un anumit caz în stabilirea consecințelor sale juridice, este strâns legată de mai multe decizii anterioare, care în teorie pot fi considerate drept justificare. Identificarea acestor decizii depinde de modelul teoretic de luare a deciziilor¹³.

M. Taruffo notează că „motivarea bună ar trebui să fie constituită dintr-un ansamblu de argumente motivate, structurate logic pentru a forma o decizie rațională motivată, atunci putem observa că și motivația îndeplinește, de fapt, o funcție de raționalizare”. De fapt, îl obligă pe judecător să facă un lucru rațional, nu doar să se bazeze pe intuiție subiectivă nejustificată. Dacă un judecător știe că va trebui să își justifice rațional decizia, se poate presupune că va folosi criterii logice și

¹¹ Yevtoshuk Yu.O., *Principiul proporționalității ca componentă necesară a statului de drept*: 12.00.01, Kiev, 2015, 214 p.

¹² Calamandrei Piero, (1960), *Proceso y democracia. Traducción de Héctor Fix Zamudio*, Buenos Aires: Editorial Ejea, p. 115.

¹³ Wroblewski Jerzy (1989), *Sentido y hecho en el Derecho*, España: Servicio Editorial Universidad del País Vasco, p. 21 y ss.

raționale pentru a o lua, care în final vor trebui să se reflecte în partea motivațională a hotărârii judecătorești¹⁴.

H. Junior constată că motivarea actelor jurisdicționale prevăzute de Constituție restrânge atribuțiile exercitate de judecător și impune aplicarea corespunzătoare a statului de drept, demonstrând că acesta nu a încălcat drepturile fundamentale, sau a decis împotriva legii ori extrapolat din responsabilități¹⁵.

H.M. Boker înțelege motivația ca un element formal nesemnificativ al unui act administrativ. El notează: „Motivația este exteriorizarea sau exprimarea motivelor sau motivelor care l-au determinat pe autor să o accepte. [...] Motivația este o formă nesemnificativă care însoțește o formă esențială a unui act administrativ expres¹⁶.

Problema motivației se pune în principal în etapa examinării constituționale. Desigur, s-a remarcat că „această practică instituțională a motivației scăzute este asemănătoare cu o formă de formalism foarte vizibilă și cu o apelare aproape sistematică la regimul deductiv”¹⁷. Pe baza unei interpretări raționalizate a legii, această structură facilitează găsirea și determinarea normei și interpretarea constituțională a acesteia. S-ar putea folosi și alte metode de luare a deciziilor de către instanțele străine, care includ în deciziile acestora precedente, mai mult sau mai puțin evidențiate considerații de fapt, argumente doctrinare sau opinii ale diferiților judecători. Dar Curții Constituționale i-ar fi greu să treacă de la un sistem juridic așa-zis „închis”, în care orice problemă trebuie decisă în raport cu textul, la un sistem mai „deschis”, bazat în esență pe referenți respinși în fiecare caz. Acest lucru nu este în concordanță cu cultura noastră juridică și nu pare că o astfel de ediție în sine să conducă la astfel de îmbunătățiri prin prisma scopurilor urmărite, încât să fie necesară schimbarea metodei silogistice de compilare.

Motivația este un raționament clar care se reflectă în decizie. Motivația în sine este o expunere de motive care poate fi înțeleasă ca motivul deciziei. Acest vocabular abordează în mod evident o întrebare mai abstractă care poate pretinde a fi o prezență străveche în reflecția juridică: menține legea o anumită legătură cu ideea de rațiune sau raționalitate? Ar trebui să înțelegem motivele pe care le dă un judecător (motivarea) sau care i se pot atribui (motivele pe care le-a avut sau ar trebui să aibă), spre deosebire de motivele pe care le dă) ca o legătură cu cauza filosofilor, sau doar ca un indiciu al caracterului rezonabil al activităților sale? Astfel, problema motivării este prezentată ca un fel de reflecții juridice ale

¹⁴ Taruffo Michelle. (2009), *Ciencia y Proceso*, în *Páginas sobre justicia civil*, Madrid: editorial Marcial Pons, p. 456.

¹⁵ Jorge Junior, *O princípio da motivação das decisões judiciais*, Revista Eletrônica da Faculdade de Direito a PUC - SP. PUC.

¹⁶ Boquera, J., 1990, *Estudios sobre el acto administrativo*, 6° ed., Madrid, Editorial Civitas, 255-256 p.

¹⁷ Denis Baranger, *Sur la manière française de rendre la justice constitutionnelle. Motivations raisons politiques dans la jurisprudence du Conseil constitutionnel*, Jus Politicum n° 7, mai 2012, p. 5, URL: <http://juspoliticum.com/article/Sur-la-maniere-francaise-de-rendre-la-justice-constitutionnelle-478.html>.

Pandorei: o „simplu” chestiune de procedură care ridică problema „corectei administrări a justiției” și a respectării drepturilor justițiabililor, deschide calea naturii dreptului, decurgând din punct de vedere juridic. relația sa cu justiția (inclusiv justiția constituțională), precum și discuțiile privind statutul politic al judecătorilor.

E. Kloss definește motivația ca „o declarație formală și explicită a justificării deciziei. Adică exprimarea formală a trăsăturilor normative care permit subiectului să dicteze temeiul de fapt și motivele care dau o justificare logică/rațională deciziei, pentru a satisface o anumită nevoie¹⁸. Cu alte cuvinte: justificarea normativă, de fapt și rațională, care dă temeiul unei decizii, explică de ce se ia această decizie și respectă legea”.

Fundamentarea sau căutarea motivelor în actele de procedură juridică este o activitate psihică complexă, care constă în structurarea logică calitativă a propriei poziții juridice, prin prelucrarea șirului de informații aferente (dispoziții de legislație, jurisprudență, inclusiv instanțele străine, abordări doctrinare etc.) pentru a găsi ambele răspunsuri la întrebările principale pentru a-și confirma poziția și a convinge alte părți interesate. Acest proces permite unei persoane să-și obiectiveze (demonstreze față de sine și altora) propria sa viziune subiectivă asupra unei abordări, fapte, procese juridice etc.

Motivarea hotărârii judecătorești asigură: 1) punerea în aplicare a principiilor de bază ale justiției, inclusiv principiul statului de drept, contradictorialitatea, formalitatea lămuririi împrejurărilor cauzei etc.; 2) respectarea drepturilor și intereselor fundamentale ale omului și cetățeanului în domeniul justiției; 3) posibilitatea controlului judiciar asupra legalității și temeiniciei hotărârilor instanțelor instanțelor anterioare; 4) posibilitatea controlului public asupra calității hotărârilor judecătorești, monitorizarea și discutarea publică a acestora; 5) protecția omului și a cetățeanului, a celorlalți participanți la raporturile juridice de arbitriul justiției.

Lipsa motivării corespunzătoare a hotărârii judecătorești poate conduce la următoarele consecințe negative: 1) pentru părți: încălcarea dreptului la soluționarea justă și imparțială a litigiului și, în consecință, adoptarea unei hotărâri judecătorești; nerespectarea principiilor constituționale ale justiției; 2) pentru un judecător: revocarea deciziei sale de către o instanță superioară sau constituirea de către o instituție judiciară internațională a cărei competență este recunoscută de Ucraina, încălcarea obligațiilor internaționale ale Ucrainei în soluționarea unui anumit caz de către o instanță; aplicarea măsurilor disciplinare unui judecător; reducerea neîncrederii publicului în justiție.

Astfel, semnele (criteriile) unei hotărâri judecătorești motivate sunt: structura clară a deciziei, coerența împrejurărilor cauzei, argumentele participanților, probele și normele de drept la care se referă și luarea în considerare a circumstanțelor reale. al cauzei, partea de motivare cuprinde toate elementele constitutive de drept

¹⁸ Soto Kloss, E., 2009, *Derecho Administrativo. Temas Fundamentales*, Santiago, Editorial Legal Publishing, 352 p.

procesual ținând seama de instanță (împrejurările stabilite de instanță și conținutul raportului juridic în litigiu; probe, evaluarea motivată a fiecărui argument; normele de drept aplicate de instanță și motivele aplicării acestora; normele de drept la care se referă părțile neaplicate de instanță și motivele neaplicării acestora etc.); în partea de motivare se precizează fundamentarea legală a concluziilor judecătorești cu referire la probele concrete admise de instanță; dispozitivul conține concluzii care decurg logic din motivele descrise în partea motivațională

Concluzii

Astfel, raționamentul juridic este o modalitate rațională de a convinge subiecții raporturilor juridice prin influența orală sau scrisă asupra acestora, care se realizează prin evaluarea juridică și critică a afirmațiilor, ipotezelor, propunerilor de utilizare a terminologiei juridice pentru a le schimba punctele de vedere sau convingeri. Elementele centrale ale mecanismului de asigurare a principiului validității hotărârilor judecătorești sunt: securitatea juridică, eficiența juridică și lipsa de arbitrar. Procesul de fundamentare a deciziei este împărțit în două părți: justificarea internă, care descrie decizia cauzei, și externă, care explică clar modul în care a fost luată decizia prin argumentele care justifică alegerea presupunerii și deciziei. Situațiile decizionale care necesită argumente juridice mai temeinice din punct de vedere tehnic sunt din ce în ce mai frecvente în realitățile juridice marcate de constituții înzestrate cu aceste caracteristici (democrațiile constituționale se caracterizează și prin pluralism politic, social, etnic și cultural), impunând actorilor autohtoni (participanților) viziunea pentru o înțelegere adecvată a dreptului ca practică socială (interpretativă și argumentativă), și, prin urmare, subliniază de neînlocuit (mai degrabă decât exclusivitatea) demersului argumentativ în analiza fenomenului juridic.

Sarcina argumentării este mult mai mare, deoarece este direct proporțională cu caracterul de autoritate al deciziilor luate. Instanțele Supreme și Curțile Constituționale, pe lângă faptul că decid ca cel mai înalt nivel al justiției, în primul caz, iar cele mai înalte organe politice, în al doilea, suportă enorma povară a raționamentului necesară hotărârilor judecătorești care trebuie respectate pe scară largă și executate, formarea sau modificarea consecințelor sistemului juridic.

Referințe

1. Aarnio, Aulis, *Lo racional como razonable*, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales, 1991, pp. 122, 134 y ss.
2. Avizul № 11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni adus în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf.

3. Boquera, J., 1990, *Estudios sobre el acto administrativo*, 6° ed., Madrid, Editorial Civitas, 255-256 p.
4. Calamandeei Piero, (1960), *Proceso y democracia. Traducción de Héctor Fix Zamudio*, Buenos Aires: Editorial Ejea, p. 115.
5. Carvalho, Paulo de Barros, *Direito Tributário Linguagem e Método*, 2011, São Paulo, Editora Noeses, 4ª edição, p. 264.
6. Denis Baranger, *Sur la manière française de rendre la justice constitutionnelle. Motivations raisons politiques dans la jurisprudence du Conseil constitutionnel*, Jus Politicum n° 7, mai 2012, p. 5, URL: <http://juspolicum.com/article/Sur-la-maniere-francaise-de-rendre-la-justice-constitutionnelle-478.html>.
7. Jorge Junior, *O princípio da motivação das decisões judiciais*, Revista Eletrônica da Faculdade de Direito a PUC – SP. PUC.
8. Lazarev V.V., *Principiile procesului juridic*, URL: http://society.polbu.ru/lazarev_pravo/ch63_i.html.
9. Fábio Corrêa Souza de Oliveira, *Por uma teoria dos princípios: o princípio constitucional da razoabilidade*, Rio de Janeiro: Editora Lumen Juris, 2003.
10. Pimenta, Paulo Roberto Lyrio, *Normas de competência e o controle de validade da norma impositiva tributária*, Segurança jurídica na tributação e Estado de Direito, p. 840.
11. Shcherbanyuk O.V., *Principii de drept în raționamentul deciziilor curților constituționale*, în Buletinul Curții Constituționale a Ucrainei №5/2021, pp. 102-109.
12. Shcherbanyuk O.V., *Influența curților constituționale asupra proceselor de realizare a valorilor și principiilor dreptului (probleme de argumentare). Provocările și problemele actuale ale reformei judiciare în Ucraina: Materiale IV Internațional științific-practic conf.* (Cernăuți, 16 octombrie 2020), pp. 214-218.
13. Soto Kloss, E., 2009, *Derecho Administrativo. Temas Fundamentales*, Santiago, Editorial Legal Publishing, 352 p.
14. Taruffo Michelle. (2009), *Ciencia y Proceso*, în Páginas sobre justicia civil, Madrid: editorial Marcial Pons, p. 456.
15. Wroblewski Jerzy (1989), *Sentido y hecho en el Derecho*, España: Servicio Editorial Universidad del País Vasco, p. 21 y ss.
16. Wroblewski, Jerzy, *Constitución y teoría general de la interpretación jurídica*, trad. Arantxa Azurza, Madrid: Editorial Civitas, S.A., 1985.
17. Yan Bernaziuk, *Conceptul și criteriile de motivare a unei hotărâri judecătorești ca una dintre garanțiile respectării de către instanțe a principiului statului de drept*, Ziar judiciar și juridic, URL: <http://kdkako.com.ua/ponyattya-ta-kriteriyi-motivovani-nosti-sudovogo-rishennya-yak-odniieyi-z-garantiy-dotrimannya/>.
18. Yevtoshuk Yu.O., *Principiul proporționalității ca componentă necesară a statului de drept*: 12.00.01. Kiev, 2015, 214 p.